

værksredskaber ind i teksten. Der er her tale om en meget interessant og levende fremstilling med meget omhyggeligt udformede informative billedtekster, desværre har billedteksterne på side 79 byttet plads, men hvilken tekst der hører til hvilket billede er så indlysende, at der kun er tale om en skønhedsplet på en ellers anbefalelsesværdig bog.

Henrik Vedel-Smith

Kirsten Rykind-Eriksen: *Smag og stil. Juvelér og sølvvarefabrikant V. Christesen 1850-1900*. (Det Danske Kunstindustrimuseum, 1991). 46 s., 60 kr.

C. Christesen virkede i København 1856-1900, og var sin tids mest berømmede fabrikant inden for sit felt. Hans arbejder var i høj kurs hos publikum, og han forstod at markedsføre dem blandt

andet ved at deltage i tidens store og talrige udstillinger, ialt 16 i perioden 1862-93, og altid med medalje eller hædrende omtale. Til sin virksomhed havde han knyttet nogle af tidens førende kunstnere i ønsket om at forene kunst og håndværk. Der er tale om en velskrevet beretning om et firmas opkomst, storhedstid og afvikling sat ind i sin samtids udvikling. Ikke så meget den historiske som den kulturelle udvikling. Der er også tale om en beskrivelse af hvorfor et firma må lukke, fordi der ikke er sørget for et generationsskifte og produktfornyelse. Fremstillingen er blevet udgivet som et katalog over Christesens arbejder, der vistes på en udstilling i Det Danske Kunstindustrimuseum 1991-92, og indeholder en række illustrationer af produkterne, samt en oversigt over og beskrivelse af de 171 udstillede genstande.

Henrik Vedel-Smith

SLESVIG OG HOLSTEN

Hans-Joachim Freytag: *Der Plöner Konvent der Schwestern vom gemeinsamen Leben und seine Urkunden (1468-1578)*. Quellen und Forschungen zur Geschichte Schleswig-Holsteins Band 100. (Karl Wachholtz Verlag, 1992). 146 s. + 2 kort.

Hans-Joachim Freytags bog om nonneklostret i Plön i Holsten falder i to afdelinger. Første del er en beskrivelse af klostret. Anden del er en udgivelse af de bevarede dokumenter fra Plönerkonventet, der i dag opbevares i Landesarchiv Schleswig-Holstein.

Beskrivelsen af klostret er udformet på en traditionel og omhyggelig måde. Det første, der tages fat på, er en fastslåen af, hvor det ordensmæssigt har hørt til. I de tidligere fremstillinger har der

nemlig hersket nogen usikkerhed om dette. Det er uomtvisteligt, at søstrene har fulgt augustinerreglen. Men det er kun tilsyneladende oplysende, da flere forskellige ordner fulgte denne. Gennem et minutøst detektivarbejde når Freytag frem til den konklusion, at søstrene og deres kloster i Plön må betegnes »Konvent der Schwestern vom gemeinsamen Leben«. De var ikke i streng forstand inkorporeret i en ordensorganisation, men da de blev visiteret af prioreren fra korherreerne i Segeberg, mener Freytag, at de hørte til inden for devotio moderna-bevægelsen. Klostret i Segeberg var nemlig knyttet til Windesheimer-kongregationen.

Under beskrivelsen af klostret bliver spørgsmål som organisering og indretning af det religiøse liv berørt, sådan

som det blandt andet kommer til udtryk i Lübeck-bispen Albert Krummediges brev fra 1472, hvor deres regelsæt blev fastlagt. Videre rekonstrueres, hvor klostret lå i Plön, og der er en undersøgelse af, hvilke personer der var knyttet til klostret ordnet efter embedskategori. Der synes ikke at have været et snævert socialt rekrutteringsgrundlag til klostret. Derefter undersøges klostrets økonomiske forhold, relationerne mellem klostret og byen og endelig klostrets sidste år. Med reformationen var dagene talte for klostret. I 1542 var der tale om at nedlægge det. Det forhindredes, men det gik dog ned ad bakke for klostret, både hvad angik økonomi og antal søstre. Desuden blev klostrene i omegnen nedlagt ét efter ét, og i 1564 blev det visiterende kloster Segeberg nedlagt. Endelig 1578 underskrev klostrets moder og søsterforsamlingen et dokument, hvorved de overdrog deres besiddelser til hertug Johan den Yngre. Klostret var dermed nedlagt.

Bogens anden afdeling har først en redegørelse for kildernes overlevering, og hvem der er udstedere. Desuden er der en redegørelse for, hvilket sprog de er affat-

tet på, og for tidligere udgaver. I 1883 blev der udgivet register over 31 dokumenter, der stammede fra klostrets arkiv, men kun fire af kilderne har tidligere været trykt in extenso, og der har ikke tidligere været en samlet udgave. Endelig er der et afsnit om udgivelsesprincipperne. Herefter følger de enkelte kilde-dokumenter i kronologisk orden. På trods af at klostret kun eksisterede i 90 år, er der 41 kildeenheder. Så følger en oversigt, ligeledes kronologisk ordnet, med en angivelse af dokumenternes signaturer i det slesvig-holstenske landsarkiv og med angivelse af trykkested for dem, der tidligere har været offentliggjort. Herefter kommer en liste med de korte indholdsoversigter, der har indledt de enkelte dokumenter i udgivelsen. Man får hermed en overskuelig samlet oversigt over indholdet af hvert enkelt stykke. Efter litteraturlisten mm. følger såvel et person- som et stedregister. Uundværlige redskaber, der forhøjer brugsværdien af en kildeudgivelse.

Udgivelse af kilder kan ikke andet end hilses velkommen, og det skal denne omhyggelige udgivelse da også.

Birgitte Langkilde

NORDEN

Robert Bohn & Michael Engelbrecht, Hg.: *Weltgeltung und Regionalität. Nordeuropa um 1900*. *Studia septemtrionalia*, Band 1, Hg. Hain Rebas. (Peter Lang, Frankfurt am Main 1992). 314 s.

Bogen er den første udgivelse i skrift-rækken *studia septemtrionalia*, som udgives af »Zentrum für Nordische Studien« ved universitetet i Kiel. Det foreliggende bind indeholder bidragene fra et

internationalt kolloquium, afholdt i Kiel 1989.

Nordeuropa omkring år 1900 er bogens emne, og ideen er at belyse den gensidige kulturelle indflydelse mellem Nordeuropa og det øvrige europæiske kontinent, som udfoldede sig særligt markant omkring århundredskiftet. Tilgangen er tværfaglig. Gennem 18 bidrag forsøger man at komme rundt om kulturen i dens mangfoldige aspekter; litteraturen repræsenteres i artikler om